Fikirler

Dil nasıl doğar?

Yazan : **Profesör M. Şekib Tunc**

Bu sorgunun cevabı dile aid olmak itibarile evvelâ dilcilerden beklenir. Çünkü konuşma ve yazma dillerini incelemek onların mevzuuna girer. Fakat bunların araştırmaları nihayet insanlık tarihinin en eski dil vesikalarına kadar gidebilir. Halbuki insanlık ve onun dili bu vesikalardan başlamış değildir. Daha evvelki dillerin ne halde oldukları ve nereye kadar gittikleri hakkında hiç bir malûmatımız olmadığı gibi bundan sonra elde edilmesi muhtemel yazı vesikaları hududunun bugünkü metodlara göre ilk insanlara kadar uzaması imkânı da hoş bir hayaldir. Buna varmak şöyle dursun bugünkü yeni dillerin yirmi asırdan önceki şekilleri bile malûm değildir. Yalnız bilinen bir şey varsa bütün dillerin şekilden şekle girdikleri ve mütemadiyen değiştikleridir. Fakat ilk şekillerin veya ilk şeklin nasıl olduğu geçmiş zamanların karanlıkları içinde kaybolmuştur. Bunların malûm olması için ancak bir çare vardır: Zamanı fethetmek. Eğer zamanı, tarihlerin de dillerin bütün muhtevasile, bütün ses ve şekillerile yeniden dirilmek veya onların sonsuz mekânda bıraktıkları izler ve ihtizaz dalgalarını muayyen bir radyo cihazile almak mümkün olursa ancak o zaman bütün geçmişlere kavuşmak, onları fethetmek mümkün olacak; o halde ki bundan sonra zaman meselesi olarak artık yalnız «istikbal» in fethi kalacaktır. Bu mahiyette bir keşif ise ne dilci, ne de tarihçi işi olmayıp bilhassa fizik ve teknik işidir.

Burada bir yol daha hatıra gelebilir: Zamanımızda yaşayan en iptidaî kavimlerin dillerine başvurmak. Fakat bu da kifayetsizdir. Çünkü bu kavimler dahi bir çok tahavvüller geçirmiş, ihtilâtlara uğramış ve binnetice çok tekâmül etmişlerdir. Binaenaleyh medeniyetleri gibi dilleri de en eski örnekler olmaktan çok uzaktır, fazla olarak medenî dediğimiz milletlerin dillerile iptidailerin dilleri arasında basitlik ve mudillik farkları değil, ancak ihtiva ettikleri fikirler itibarile bir fark vardır.

Çocuk dilinde bahsimiz da meseleyi halletmez. Çünkü çocuk yalnız başına büyüyen ve dilini kendi kendine yaratan bir halde değildir ki buna bakarak insan yavrusunun dili yaratmağa nasıl başladığını ve nasıl ilerlettiğini görelim.

Elhasıl nereye başvurursak mesele nihayet insana ve onun cemiyetleri meselesine dayanıyor. Hiç şüphe yok ki insan dili hereyden evvel bir insan varlığına bağlıdır. O olmadıkça konuşacak, yazacak, konuşulanı anlayacak bir şey de yoktur. O halde bu iktidarlar ancak insan yapısında ve onun mütekâmil beyni sayesinde mümkün olmuştur. (Bu imkânın mekanizmasını ileride göreceğiz.) İnsanların, evvelâ ne şekilde konuşmağa başladıklarını söylemek mümkün değildir, fakat bunların konuşmalarına medar olan şartları pekâlâ tetkik olunabilir. Çünkü bu şartlar bir taraftan psikolojik, diğer taraftan içtimaidirler.

O halde bu şartlar sayesinde doğan dilin meselelerini ileride yürüyebilmek için hereyden evvel onun hiç olmazsa ilmî incelemeğe elverişli umumî bir tarifini yapmak iktiza eder. Ruhiyatçılar, dili, umumiyetle bir işaretler sistemi olarak tarif ederler. Bu tarife göre dilin kaynağını tetkik etmek insanın tabiî olarak sahib olduğu işaretlerin nevilerini aramakla ve bunları hangi şekillerle kullandığını göstermekle toplanır. İnsanlar arasında anlaşmağa yarayan her sembol bir işarettir. İşaretler muhtelif mahiyetlerde, haberleşme vasıtaları da muhtelif nevilerde olabilir. Denebilir ki duygu azalarımızın hepsi anlaşmağa yarayacak işaretler verebilir. Yeter ki bu işaretlerin iki kişi arasında kullanılması tensib edilmiş olsun, bu temin edildikten sonra bu iki kişi arasında pekâlâ anlaşabilir, yani konuşabilirler. Bununla beraber bu ifade vasıtalarından en zengini hangisi ise onun bulunması ile değer etmesi tabiidir. Çünkü daha müsaid bir âlet dururken kötüsü kullanılmaz. Bunlar arasında bilhassa «ses» vasıtasıdır ki renk, koku, tat, hareket, dokunma gibi vasıtalardan hem daha zengin, hem daha pratik, hem de daha kolay ve çabuk idare olunacak bir mahiyeti haizdir. Asıl dil de işte bu ses dilidir. Diğerleri bununla beraber bazı zaruretlerle kullanılırlar. Jest ve mimik gibi gözle görülen ve buna göre göz dili denebilecek yüz ve vücud işaretleri ses dilile, ekseriya birlikte kullanılır. İkisinin birleşmesi düşünce ile birlikte his ve heyecanları da anlatmağa yarar. (Yazı dili de bir göz dilidir. Yalnız bu dil, jest ve mimik dilinden sonra vücud bulmuştur.) Konuşma dili ile mimik dilden hangisinin daha evvel olduğunu ispat edecek bir delil yoktur. Yalnız bugün kullanılan göz dillerinin çoğu ses dilinden iştikak etmiştir: Yazı, telgraf işaretleri, bayrak işaretleri gibi. Göz dilinin bütün işaretleri itibaridir. Yani tabiat ve manayı taklid eden şeyler olmamak itibarile sun'idir. Yüz işaretleri yahud mimik dil iptidaî olmasına rağmen sessiz olmak, çok uzaktan görünmek, etraftan işitilmemek gibi kendine mahsus iyilikleri olduğu için mekteblerde, mütalea salonlarında, uzak mesafeler arasında kullanılır. Bu dilin hikmeti vücudü ne olursa olsun konuşma dilinin yerine kullanıldığından ona intıbak etmeğe mecburdur. Bunun için sağır ve dilsizlerin dili ses diline göre yapılmıştır. Bu dilde de işaretlerle konuşulur; yalnız bu işaretler göz vasıtasile anlaşılır. Dil terbiye ile mi kazanılıyor, yoksa kendiliğinden mi oluyor, yolunda bir sorgu ötedenberi sorulmuştur. Nitekim meşhur Yunan tarihçilerinden Hérodote'un bu hususta şöyle bir fıkrası vardır: Mısır Kralı Psammétique Frijyalı bir çocukla Mısırlı bir çocuğu daha doğar doğmaz ihtilâttan menediyor, her birini birer odaya kapayarak bunların söyliyecekleri ilk kelimenin zaptedilmesini tenbih ediyor. Çocuklardan biri ilk söz olarak «behos» demiş.. Bu kelime Frijyalıların dilinde «ekmek» demekmiş. Mısır Kralı bundan Frijye dilinin Mısır dilinden eski ve ayni zamanda dilin fıtrî bir şey olduğuna hükmediyor. Bu sözde tecrübeye bir fıkra olmaktan fazla bir kıymet verilemiyeceği için geçiyoruz. Yalnız Fransız Marie Heurtin ve Amerikalı meşhur Helen Keller sağır, dilsiz ve kör oldukları için dili terbiye vasıtasile öğrenmeğe mecbur olmuşlardır. Bunlardan bilhassa Helen Keller birkaç dil öğrendikten başka yüksek tahsili tamamlıyor, edebî ve felsefî eserler yazıyor. Burada insan dilinin doğabilmesi için en mühim şeyin ne olduğunu görmek mümkündür. Nitekim bu terbiyede en güç şey ilk işaretin manasını kavramak olmuştur. Helen Keller'in mürebbisi buna muvaffak oluncaya kadar çok heyecanlı sahneler geçirmiş, boşa giden bir çok teşebbüsler yapmıştır. Nihayet bir gün Helen Keller'in yüzünde güler açmış gibi tatlı bir tebessüm görmüş ve bu tebessüm Helen Keller'in eline yapılan temasların suyu ifade etmek istiyen bir işaret olduğunu ilk defa anlamasından gelmiştir.

O halde insan dili psikoloji bakımından, işaret ihtiyacı ve işaretin kıymetini anlamakla birlikte doğmuş olacaktır. İnsan dili, evvelâ bir miydi, yoksa çok muydu, meselesinin münakaşası ise beyhude ve faydasızdır. Herhalde insanlar ilk yaratıldıkça bir hale geldikleri zaman, nerelerde bulunuyorlarsa, oralarda muhakkak bir dil yaratmış olacaklardı.

Psikoloji bakımından dil ilk hâdisesi ve dilin ilk doğuşu herhangi bir işarete sembolik bir kıymet vermek hâdisesine bağlıdır. İnsan dilini hayvan dillerinden ayıran psikolojik hâdise de budur. Yalnız bundan dolayı hayvan diline tabiî, insan diline sun'î demek de doğru değildir. Çünkü hayvan dili kendi yapısına dayandığı gibi insan dili de insan yapısına dayanır. Yalnız şu farkla ki insan dili işaretlere objektif bir kıymet vermek ve bu sayede onları itibarî bir surette hududsuzca değiştirmek iktidarını haizdir. Köpekler, kediler, maymunlar, kuşlar da birbirlerile anlaşırlar, fakat bunlar seslerinin unsurlarını değiştiremez, cümle yapmayı düşünemezler. Çünkü bunların ses ve işaretleri uzviyetlerinden müstakil ve objektif bir kıymete sahib değildir. Bu sebeble de itibarî olabilecek; değişip ilerliyecek gibi değildirler. Hayvan seslerinin bir zamanlar başka türlü olduğuna dair hiç bir delil de yoktur.

Hulâsa, işareti, işaret edilen şeyden ayıracak ruhî bir ameliye yapılmadıkça insan dili vücude gelemediği gibi işaret şuurî olmadan bu dilin inkişaf etmesi de kabil değildir. Hem de bu inkişaf tek bir yolu takib ederek ve münhasıran mantıkî olarak da vukua bulmaz. Mantık, yavaş yavaş ve dilin tabiî ihtiyac ve zaruretlerine göre, daha doğrusu dil nispetinde ve dille bağlı olarak inkişaf eder. Bunun için nekadar dil varsa o kadar da mantık tarzı vardır denebilir.

İşaretle işaret edilen şey arasında yani kelimelerin şekilleri ile manaları arasında [illegible] tabiî bir bağ yoktur. Dilde esas olan şey, bir zamanlar zannedildiği gibi, eşyaya şu veya bu isimleri vermek değil, bunların anlaşmanın bir vasıtası yapmaktır. Bunun için kelimelerin kendilerinden ziyade anlaşmada gördükleri rol mühimdir. Eğer bu rol yerinde ve tamam ise daha ilerisine gitmek fuzulî ve lüzumsuz bir gayret olur. Fazla olarak bir dili anlamak, onun şekilleri üzerinde durmaktan ziyade ruhuna nüfuz etmekle kabil olur. [illegible]

M. Şekib TUNC

Kısa Tetkikler

Dominyonların harb gayreti

On binlerce Kanada tayyarecisi kahramanca harbediyor

Yazan : **Nezahet Nureddin Ege**

Kanada kabinesinde harb komitesi müşaviri olan bir zat beyanatında Kanada hava kuvvetlerinde pilot, makinist, topçu ve saire olarak gönüllü yazılan gençlerin yüzde yedisinin Birleşik Amerika vatandaşı olduğunu söylemiştir. Bu zat Kanadanın on bir milyon nüfusunun 36,000 askerî tayyare zabiti bulunduğunu kaydetmiştir.. Teşrin - lerde ise bu orduya 10,000 yeni gönüllü tayyareci ilâve edilmiştir. Kanadanın müdafaa kara kuvvetleri şöyle izah edilmektedir.

167,000 kişilik muvazzaf ordu

100,000 kişilik yedek ordu

Bu yekûna her ay talim ve terbiyesini ikmal eden 30,000 kişilik yeni kuvvetler iltihak etmektedir. 60,000 kişilik bir Kanada ordusu İngiliz adalarında müşterek düşmanları Alman istilâsına karşı müdafaa vazifesi görmektedirler. İşin asıl calibi dikkat olan cephesi Kanadanın Fransız kanından olan evladları demokrasi idealinin müdafaası için 1914 - 18 harbinde İngiliz, Fransız ordularile birlikte harb etmişlerdi. Bugün ise Fransız anavatan orduları sukut etmiş, fakat Fransızların hürriyeti müdafaa için harb etmek mes'uliyetini üçyüz senedenberi Kanadada yerleşmiş olan Fransız evlâdları deruhde etmişlerdir. Dünya yüzünde Fransız kültürünün, Fransızların ölmez hürriyet ve itilâ aşklarının müdafaasını bir gün bile Fransız topraklarında yaşamamış, bir santim bile Fransız bütçesinden para almamış olan Kanada bayrağı altındaki Fransız evlâdları deruhde etmişlerdir.

Harb müşaviri beyanatında demiştir ki: «Fakat Kanadanın bu harbi İngilizlere kazandırmak hususunda en büyük yardımı havacılık sahasında olacaktır. Kanada hava kuvvetlerinden iki bölük hâlâ İngilterede bulunmaktadır ve şimdiye kadar 71 Alman tayyaresi imha etmiş bulunmaktadırlar. Kanadada havacılık malzemesi ve uçuş sahaları için 600,000,000 dolar sarfedilmiştir. Kanadadan İngiltereye giden hava zabiti gençlerin miktarı büyük yekûnlara baliğ olmaktadır. Bunların içinde İngiltere İmparatorluğunun dört köşesinden gelen genc fedailer vardır. Halen Kanadada 84 tayyare mektebi faaliyettedir. Gençler sabahın şafak vaktinden akşamın karanlığına kadar ders görmekte, 26 haftada hazırlıklarını ikmal ederek orduya iltihak etmektedirler. Bütün bu mekteblerde binlerce Amerikan yedek tayyareleri ve mütehassıs tayyareci muallimler vazife görmektedirler.

1940 teşrinievveline kadar sırf Kanada tayyare hazırlığı olarak 80,000,000 dolar olmak üzere heyeti umumiyesile 600,000,000 dolar sarfetmiş, buna ilâveten 255,000,000 dolarlık ta yeni bir masraf bilânçosu kabul etmiştir.

Bütün bu masraflar, zahmetler, İngilizlere havalarda mutlak hâkimiyeti temin için ihtiyar olunmaktadır. Ve bu gaye şimdiden temin olunmuştur. İngiliz tayyarecileri Almanlara nazaran çok yüksek kabiliyet izhar etmektedirler. Zaten 1914 - 18 harbinden, bu harbe kadar İngiliz tayyare servisleri tâ Londra - Avustralya, Londra Hindistan, Londra - Cenubî Afrika hatlarını idare ederek havaların sulh zamanında hâkimi olduklarını ispet etmişlerdi. Şimdi de aynı tayyareciler havaların harb kartalları olduklarını da ispata muktedir olmaktadırlar. Alman tayyarecileri daha ziyade harb maksadı için hazırlanmış gençlerden mürekkebdir. İngilizler ise tecrübeli, muktedir tayyarecilerdir. İlk safhada bunlar büyük İmparatorluk müdafaasını deruhde ederlerken arkadan kendi yerlerini tutacak yeni yeni muktedir tayyareciler Kanadanın 84 mektebinde yetiştirilmektedir. Amerika müşahidlerinin bu görüşlerini vâkıalar da ispat etmektedir.

1940 senesi teşrinievvel ayına kadar İngiliz adaları ve civarına yaptıkları akınlar neticesinde Alman hava filosu 2689 tayyare kaybetmiştir. Buna mukabil İngiliz hava filosunun zayiatı sadece 754 ve pilot zayiatının adedi sadece 385 tir. 369 tayyare pilotu salimen yere inmeğe muvaffak olmuşlardır.

Şehir ve Memleket Haberleri

Üniversitede imtihanlara 24 nisanda başlanıyor

Rektör dün Ankaradan geldi

Cemil Bilsel, Üniversite heyetini toplıyarak alınan kararlar hakkında malûmat verdi

Bir haftadanberi Ankarada bulunan Üniversite Rektörü Cemil Bilsel dün sabah şehrimize dönmüştür. Rektör doğru Üniversiteye gelmiş ve Üniversite heyetini toplayarak imtihanlar hakkında Ankarada alınan kararın tatbikatına dair, lâzımgelen esasları tespit etmişlerdir. Rektör Cemil, kendisile görüşen bir muharririmize yeni kararlar etrafında aşağıdaki beyanatı vermiştir:

«— İmtihanların 15 mayısta bitirilmiş olması yolundaki isabetli karar malûmunuzdur. Bu kararın Üniversitede tatbik şekilleri, bugün toplanan üniversite heyetinde incelenmiştir. Varılan neticeler şunlardır:

1 — Üniversitenin bütün Fakültelerinde dersler 19 nisan cumartesi günü saat 13 te kesilmiş olacaktır.

2 — Gene bütün Fakültelerde imtihanlara 24 nisanda başlanacaktır.

3 — İnkılâb dersleri nisanın 9 unda bitecek ve 15 nisanda bu dersin imtihanlarına başlanacaktır.

4 — Dil dersleri imtihanları 15 - 19 nisan içinde yapılmış ve bitirilmiş olacaktır.

5 — Gelecek yıllar devam edecek dersler için ayrı tedbir almaya lüzum yoktur. Fakat bu sene bitirilen dersler için mümkün ise, bu derslerden saatler alınabilecektir. Fakat normal saatlerin tedrisatı normal olarak devam edecektir.»

Yeni kararlar dün profesörlere ve talebelere tebliğ edilmiştir. Profesörler, müfredatlarını bitirmek için ders saatlerinde fazla ders vermiyecekler, ancak devamı gelecek sene okunulacak olan derslerin saatlerinden istifade edeceklerdir.

Talebelerin notsuz kalmaması için, bu işle uğraşan teşkilât takviye edilmiştir. Ayın 15 ine kadar bütün ders notları basılarak talebeye tevzi edilmiş bulunacaktır.

Hukuk ve İktısad Fakültelerinin eleme imtihanları ayın 24 ünde başlayacak ve 26 sında bitirilecektir. Sözlü imtihanlar mayısın 8 inde başlayacak ve imtihanlar arasında mümkün olduğu kadar fasıla verilecektir.

Noksan lâboratuvar gören talebenin lâboratuvar mesaisini tamamlamaları için Rektörlük her türlü tedbiri almıştır.

İlk mekteblerin imtihanları

Vilâyet ilk tedrisat meclisi dün toplanarak ilk mekteblerin imtihan ve tatil günlerini tayin etmiştir.

Verilen karara göre, ilk mekteblerde nisanın 16 sında dersler kesilecek 17 sinde karneler dağıtılacaktır. Son sınıfların mezuniyet imtihanı ayın 21 inde başlayacaktır. Aynı sınıfların ikmal imtihanları mayısın 13 ünde yapılacaktır.

Tramvaylara alınacak kadın biletçiler

Üsküdar Tramvay İdaresi kararın tatbikına geçiyor

Üsküdar ve havalisi halk tramvayları idaresinin yolcu arabalarında kadın biletçi çalıştırılması hakkında verdiği kararın tatbikına bugünlerde başlanılacaktır. Tramvay idaresine, biletçilik yapmak üzere müracaat eden kadınlar arasında küçük bir eleme yapılacak ve bunlar peyderpey hizmete alınacaklardır. İstanbul tramvay idaresinin de ihtiyac halinde ayni tedbiri tatbik edeceği anlaşılmaktadır. Bununla beraber, henüz verilmiş bir karar yoktur. İhtiyac hasıl olursa, şimdi biletçilik yapmakta olan erkek müstahdemlerin yerlerine kadın biletçiler alınacak ve biletçilik vazifesini gören erkeklere de vatmanlık öğretilecektir.

Esasen biletçilerin çoğu, arabaların idaresine aid lüzumlu iptidaî malûmata sahib bulunmaktadır.

İstanbul tramvay idaresinde, muhtelif hizmetler ifa etmekte olan memur ve müstahdemler 2725 kişidir. Bunların 357 si vatmanlıkta, 522 si de biletçilikte kullanılmaktadır. Şimdiki halde kadrolarda, münhal yoktur.

ŞEHİR İŞLERİ

Yazlık kazinoların tarifesi

Belediye yazlı kazino veya lokantalar için geçen seneki tarifeyi esas tutacaktı.. Fakat geçen seneki dükkânlardan bir kısmının yerlerini değiştirdiklerini görerek yeni bir tarife hazırlamağa karar vermiştir.

Darülâcezedeki çocuklar

Darülâcezedeki çocuk yuvasında ancak 100 yatak olduğu halde buraya kabul edilen çocukların sayısı bazan 160 ı bulmaktadır. Halen de 138 çocuk vardır. Bunlardan bazılarının anne ve babaları bulunduğu anlaşılarak bu kabil çocukların çıkarılarak anasız ve babasız çocukların yatırılması kararlaşmıştır..

İktısad Vekili Alpulluya gitti

Şehrimizde tetkikler yapan İktısad Vekili Hüsnü Çakır Alpulluya giderek şeker fabrikasında tetkiklerde bulunmuştur.

Tünel seferleri tahdid edildi

Tünel arabalarının çalışma saatlerinin tahdidi hakkındaki kararın dünden itibaren tatbikına başlanmıştır. Tünel, dün sabah saat sekizde çalışmağa başlayarak saat onda kapanmış ve on ikide tekrar açılarak, bir saat kadar çalıştıktan sonra paydos edilmiştir. Akşamüzeri saat 16,30 da tekrar seferlere başlanarak münakale, gece 20,30 a kadar sürmüştür.

Tünel kayışları gelinceye kadar, bu tedbirin tatbikına devam olunacaktır. Mesai saatlerinin tahdidi sayesinde kayışların daha bir müddet için mukavemetleri temin edilmiştir. Sipariş edilen kayışların pek yakında geleceği umulduğundan, tünelde normal seyrüseferin yeniden başlaması gecikmiyecektir.

MÜTEFERRİK

Hayvanları Koruma Cemiyetinde

Hayvanları Koruma Cemiyeti, cumartesi günü aylık içtimaını yapmıştır. Toplantıda sokaklarda bulunan kedi ve köpeklerin toplattırılmasında kullanılan usullerin daha lâyık ve fennî bir şekle sokulması işi konuşulmuştur. Bir ay zarfında cemiyetin hastanesinde 74 hayvan ayaküzeri tedavi edilmiştir. Mart ayı zarfında cemiyet tarafından 883 hayvan iaşe edilmiştir.

Ankara - İstanbul tren seferleri

İstanbul - Ankara tren seferlerinde ayın birinden itibaren değişiklik yapılacağı Ankaradan bildirilmektedir. Bu meyanda ilâveten bir trenin mayıs birden itibaren Ankaradan saat 15 te İstanbuldan da saat 17 de hareket edeceği bildirilmektedir.

İş yerlerinde

17 nisandan itibaren tatbik edilecek olan iş yerlerine aid talimatname mucibince 100 den fazla müstahdem çalıştıran bu kabil yerlerde birer dispanser tesis ve diğer bazı ihzaratta bulunmak mecburiyeti vazedilmiştir. Belediye Sıhhat Müdürlüğü alâkadarlara bir tamim göndererek talimatnamenin gösterdiği hususatın hazırlanmasını istemiştir.

İthalât eşyasının tevziatı

Bütün tevziat Ticaret Müdürlüğü tarafından yapılacak

Ticaret Vekâleti, ithalât eşyasının tevziatını yeni esaslara raptetmektedir. Bu hususta bir proje hazırlanmıştır. Yeni şekilde ithalât eşyasının bütün tevziatı mıntaka ticaret müdürlüğü vasıtasile yapılacaktır. Bunun için İstanbul mıntaka ticaret müdürlüğü kadrosu takviye olunacaktır. İstanbul ticaret müdürlüğünce ithalât eşyasının tevziatı listeleri hazırlanacak ve bunlar Vekâlet tarafından tasdik olunduktan sonra tatbik olunacaktır. Tevziatın mümkün olduğu kadar bütün memlekete teşmili muvafık görülmüştür.

Evvelce tevziatı takarrür edip sonra teahhur eden 80 ton ham kauçuk derhal tevzi olunacaktır. Elde mevcud tenekeler de tevzi edilecektir. Henüz tevziatı yapılmamış olan 2600 otomobil lâstiği için yeni bir tevziat listesi hazırlanmıştır. Şmdiye kadar acenta mıntakalarına göre yapılan tevziat şimdi her vilâyetin ihtiyacına göre tertib edilmiştir.

ADLİYEDE

Sinemaya gitmek için hırsızlık yapan bir genc mahkûm oldu

Sultanhamamı civarında bir mensucat fabrikasında çalışan Kemal adlı bir genc, 300 lira kıymetinde bir top kumaş, 200 lira değerinde fotograf makinesi aşırdığı ve bunları 25 er liraya sattığı iddiasile yakalanmıştı. Sultanahmed Birinci Sulh Ceza mahkemesinde yapılan muhakemede, Kemalin sinemaya gitmek için para tedariki maksadile hırsızlık yaptığı anlaşılmıştı. Muhakemesi bitmiş, 5 ay, 25 gün hapsine karar verilmiştir.

Altın fiatları yükseldi

Altın fiatları yükselmekte devam etmektedir. Dün bir Reşadiye altını 2540 ve külçe altının gramı 338 kuruşa kadar çıkmıştır.

HEM NALINA HEM MIHINA

Hep ayni bahane

Almanyanın Yugoslavyaya ve Yunanistana taarruz etmek için ileri sürdüğü sebebler çok dikkate değer. Tecavüze uğrayıp harbe girmek mecburiyetinde kalıncaya kadar bitaraflıklarını sımsıkı muhafaza etmiş olan bu iki memleketin günün birinde bir İngiliz taarruzuna basamak olacakları endişesine kurban gittikleri anlatılmak isteniyor. Fakat bu vesvesenin, bu vehmin arkasında istilâ ve tahakküm hırsı da gizlidir. Almanyanın Balkanları tamamile ele geçirmek, Boğazlara hâkim olmak, oradan da daha ileri giderek Filistine, Süveyşe, Musul ve İran petrollarına kadar uzanmak istediğini söylemek mübalâğalı bir tahmin olmaz. İngilterenin müttefiki olan, fakat bu ittifaka rağmen bitaraflığını muhafaza eden Türkiyeye karşı da, günün birinde, aynı bahanelerin ileri sürülmiyeceğini kimse iddia edemez. Yunanistana verilen harb ilân notasında Yunanlı bir albayın Ankaradaki askerî müzakerelere iştirak etmesinin harb sebebleri arasında gösterilmesi, son derece dikkate değer. Yarın, zamanı gelince, aynı sebebin evleviyetle Türkiyeye karşı da ileri sürüleceğini kabul etmek lâzımdır.

Tabansız nazırları, «İnhina tavkı esaretten girandır boynuma» diyen kahraman Yugoslav milletinin boynuna, 25 martta Viyanada Üçlü Pakt boyunduruğunu vurmak istedikleri zaman, Alman Hariciye Nazırı von Ribbentrop şöyle demişti:

«Almanyanın; Balkanlarda bugünkü yegâne gayesi, yabancı bir devletin Avrupa harbine devam imkânlarını bulabilmek için bu sahayı ele geçirmesine mâni olmaktan ibarettir.»

İtiraf edilen gaye, hakikatin tâ kendisi de olsa, Balkanlarda Yunanistan ve Yugoslavyadan sonra bir de Türkiye vardır. Hem Türkiyenin sevkulceyşî mevkii öteki iki Balkan devletinin vaziyetlerile ölçülemiyecek kadar ehemmiyetlidir. Bu ehemmiyet Boğazlardan ve Anadolunun coğrafî vaziyetinden ileri gelmektedir. Filistine, Süveyşe, Irak ve İran petrollarına giden yol, Türkiyeden geçer. Türkiye, İngilterenin müttefikidir. Almanya ise, İngiltereyi Balkanlarda ve Avrupada her nerede görünürse oradan atacağını, sevkulceyşî bir prensip, bir harb gayesi olarak açıktan açığa kabul ve ilân etmiştir.

Gerçi, Türkiye kendi topraklarına ve istiklâline tecavüz edilmedikçe harbe girmiyeceğini söylemiş ve şimdiye kadar müttefiki İngilterenn askerî kuvvetlerine karşı hududlarını kapalı tutmuştur, Mihverle peykleri tarafından bir tecavüze uğramadıkça kapalı tutmakta da devam edecektir. Bu itibarla Almanyanın daima dürüst bir siyaset takib etmiş olan Türkiyeden emin olması, Türk topraklarının İngiliz kuvvetlerine bir basamak ve üs olmıyacağını kabul ederek bize verdiği teminata riayet etmesi lâzım gelir. Fakat, «Balkanları İngilizlerin ele geçirmesine mâni olmak» Almanya için, bir bahanedir. Yunanistan da, Yugoslavya da asla İngilizlerin eline geçmedikleri halde, bu bahane ile taarruza uğramışlardır. Rumanya, İngilizlerin eline geçebilecek bir yerde mi idi ki Almanya, burayı da yüz binlerce askerle işgal etti? Mihvere bende ve İngiltereye asla dost olmıyan Bulgaristanın İngilizler tarafından gizlice işgali ise büsbütün imkânsızdı. Almanya, aynı bahane ile Rumanya ve Bulgaristana da girdi.

Bütün bu harbsiz işgaller ve tecavüzler, Balkanları tamamile ele geçirmeğe matuf olduğuna göre, Türkiyeye verilen teminatın unutulacağı günün gelip çatması ihtimalini daima gözönünde tutmak lâzımdır.

Türk milleti, Cumhuriyet hükûmetinin daima uyanık ve tedbirli olduğuna emindir. Büyük Millî Şefine tam bir itimadı, kahraman ordusuna sarsılmaz bir imanı vardır. Onun içindir ki vakur ve sakindir. İsterlerse bize verdikleri sözü tutmayabilirler. Pilâvdan dönenin kaşığı kırılsın.

Küçük hikâye

Zamane adamı

Yazan : **İhsan Arif**

Ahmed Ersöz, demindenberi uyukladığı koltukta gerinerek doğruldu. Yanındaki yazıhanenin üzerine eğilmiş bir takım kâğıdlarla meşgul olan arkadaşı Mehmed Cangöze, yarı şaka, yarı sitem dolu bir sesle:

— Yahu Mehmed! dedi, ne zaman sana gelsem, hep böyle yaparsın. İki çift lâf edemeyiz. İş, iş, iş... Allah gözünü doyursun be! Yetişir artık! Biraz nefes al.

Ve gülümseyen gözlerle kendisini seyreden arkadaşına daha yaklaştı. Ellerini uzattı, avuclarını açtı. Boynunu kısarak, kendisine verilen bir şeyi almaktan imtina eden bir adam halile sözüne devam etti:

— Hani gözümüz yok. Allah daha çok versin. Daha fazla kazan... Fakat, unutma ki, insanı öbür dünyaya beş arşın patiska ile kabul ediyorlar.

Arkadaşının cevab vermediğini görünce, filozofane başını salladı. Sonra saatine baktı:

— Oooo, geç kalmışım be! Cemşid Beye gideceğim.

Telâşla yerinden kalktı. Fakat, arkadaşının suali üzerine durdu:

— Cemşid Bey de kim?

Hayretle gözlerini açtı:

— Sen Cemşid Beyi tanımıyor musun?

— Maatteessüf!

— Sen tüccar olasın, piyasa adamı olasın, İstanbul kaldırımı çiğneyesin, dünyayı tanıyasın da Cemşid Beyi bilmiyesin. Hayret doğrusu!

— Bir şeydir olmuş işte. Hayret edeceğine şu zatı muhteremle beni gıyaben olsun tanıştır bakalım.

Ahmed saatine tekrar baktı:

— Daha on dakikam var. Biraz daha kalabilirim.

Tekrar yerine oturdu:

— İnsanın her şeyi bilmesi lâzım gelmez. Fakat, bir iş adamının bu zatı tanımaması hakikaten bir noksandır. Hatta bir ayıbdır; diye söze başladı:

— Bu Cemşid Bey Türkiyenin Karunudur. Yalnız, zenginlik mi? İyiliği, hayırhâhlığı, cömerdliği, tatlı dili, ilim ve fazlı da dillere destan... Yani, senin anlayacağın, zenginlikte Karun, iyilikte Harun! Ah, onun villâsını bir görsen. Küçük büyük bütün eşyaları birer birer seçilmiş antikalardır. Hemen bütün parçalar İngiliz mamulâtı, stil, ağır, pahalı şeyler... Onun her şeyinde, bir saray kadar muhteşem evinin her köşesinde yüksek zevkinin eserlerile karşılaşırsın. Hele, bir kere bu adamın sofrasında bulunsan tab'ı selimine de hayran kalırsın. Efendim, nasıl söyleyeyim, bu gün, Cemşid Eliaçık Beyin evindeki yemekler, öyle her zanginin sofrasında görünür şeyler değildir. Her şeyi gibi yemekleri de enderattandır.

Ağzını şapırdattı:

— Hangisini söyleyeyim. Meselâ, geçen pazar günü neler yedik bakayım? Ha haaa... Kuzukulağı çorbası... Mayonezli lezrek... Âlâ pamuk gibi bonfile... Kuşkonmaz, pufböreği, elmasiye tatlısı... Nasıl, senin de ağzın sulandı değil mi?

Bakışları bir müddet yazıhanenin üstündeki hokka takımına takılı kaldı. Sonra, arkadaşına eğilerek bir sır tevdi ediyormuş gibi sesini hafifletti:

— Lâf aramızda, bunlar baba göreneği, aile mirası şeyler değildir hani! Rivayet ederler ki, bu zat orta halli bir aile çocuğu imiş... Tahsilini bir sürü mahrumiyet içinde bitirmiş. Gençliği hatırı sayılır bir sıkıntı içinde geçmiş. Fakat, bir gün, Allah baba, ona «Yürü yâ kulum!» deyivermiş. Ondan sonra yolundaki dere tepe dümdüz. Hem nasıl zengin olmuş bilsen! Efendim, bu zat bir gün kahvede otururken yanına işçi kıyafetli bir adam sokulmuş:

«— Efendi, demiş, bir tayyare bileti almıştım. Fakat işsiz kaldım; ekmek parası yapmak için satıyorum. Sen alır mısın?»

O da almış. Üç gün sonra, o bilete büyük ikramiye vurmaz mı? Böylece o güne kadar makûs bir istikamet takib eden talihi dönmüş. Sağlam işlere yatırdığı parasının bir kısmile de Anadolunun bir tarafında geniş bir arazi almış. Maksadı çiftçilik yapmak. Fakat, o aldığı arazinin içinde de çok zengin bir krom madeni bulunmaz mı? Adam, hangi taşı tuttuysa altın olmuş Fakat, şu var ki, birçokları gibi zenginledikçe kabuğuna çekilmemiş. Nalıncı keseri gibi hep kendisine yontmamış... Birçok kimselerin elinden tutmuş. Çok insanları adam etmiş... Önüne çıkan herkese iyiliği dokunmuş. Hayra, hasenata da birçok para vermiş. Velhasıl parası, kalbi, huyu, meşrebi emsalsiz bir adam.

Ve arkadaşının elini sıkarken ilâve etti:

— İnsan onun gibi kimseleri tanımağa bakmalı. Böyle insanların nefesi bile faydadır. Birader için kendisinden ufak bir sermaye istecektim, geç kalmıyayım. Haydi hoşça kal!

***

Bir hafta sonra, Ahmedle Mehmed Karaköypalasın önünde karşılaştılar. Canı sıkkın görünen Ahmed, konuşmak bile istemiyordu. Mehmed ise, aksine neş'eli bir gününde idi:

— Ahmed! Ne surat böyle? Karadenizde gemilerin mi battı?

Ve somurtmağa devam eden arkadaşını bir sual yağmuruna tuttu:

— Bir haftadır nerelerdesin? Şu Cemşid Beye gittin mi?

Son sual üzerine Ahmed, irkilir gibi oldu. Dudaklarında kuvvetli bir hareket görüldü:

— Bırak şu sonradan görmeyi sen de!

Mehmed hayretler içinde:

— Ne? Ne diyorsun yahu! Ben hani şu faziletli, zengin, emsalsiz Cemşid Beyden bahsediyorum. Hani herkese el uzatan...

Ahmed, arkadaşının sözünü kesti:

— Hepsi yapmacık, özenme, reklâm...

— Peki, kardeşin için vereceği sermaye? O ne oldu?

Ahmedin sesindeki terslik ve kırıklık artıyordu:

— O cimri herif insana metelik sektirir mi?

Duruyor, başını sallayor, sonra arkadaşının yüzüne bakmadan, adeta kendi kendine söyleniyordu:

— Şöyle yapmış, böyle yapmış... Şuna para vermiş, bunu adam etmiş... Gören var mı? Ortada bir sözdür gidiyor. Bakalım doğru mu?

Yüzünü buruşturdu. Hırsından elleri titreyordu:

— Söylenenlere aldandım, ayağına kadar da gittim. Üstelik hastalandım. O gün gittim ya... Akşama kadar beni boşu boşuna alıkoydu. Sonra, «Yemeğe kal» diye kene gibi yapıştı. Keşke kalmasaydım... Yağlar mı fena idi, etler mi bayattı, neydi? Bir haftadır, midem, barsaklarım, ölüyorum.

Birdenbire durdu. Uzaktan kendilerine doğru gelmekte olan göbekli, bastonlu bir adama dikkatle baktı. Yüzü kızarıverdi. Dudakları titreyerek:

— Cemşid Bey, Cemşid Bey...

Diye söylendi. Ve arkadaşını kolundan çekerek sıçrama ile koşma arasında garib bir hamle ile, göbekli zata yanaştı:

— Ne tesadüf böyle efendim. Allahtan başka bir şey istemeliydim. Fakat, pardon, size tesadüften daha iyi ne olabilir efendim. Yemin ederim ki, şimdi şu arkadaşıma sizden, daha doğrusu iyiliklerinizden, lûtuflarınızdan bahsediyordum. Ne garib, siz de bu kadar yakınımızda imişsiniz ha?»

Gevrek bir kahkaha attı. Sonra, yüzüne endişeli bir mana vermeğe çalışarak:

— Efendim, bir haftadır, dedi, üzüntü içinde idim. Sizi biraz nezleli bırakmıştım. Acaba rahatsızlıkları artmış olmasın diye merak edip duruyordum. Niyetim, şimdi bir yerden telefonla hatırı âlilerini sormaktı. Halbuki kısmette bizzat tesadüf varmış... Ne iyi, ne iyi! Böyle nereyi teşrif?

Göbekli zat, babacan bir halle Ahmed Ersözün omzunu okşayordu:

— Şurada yemek yiyeceğim. Sonra yukarıdaki antikacıya gideceğim. Sen de gelir misin?

Ahmed, bu daveti mübalâğalı bir baş eğmesile karşıladı. Memnuniyetten parlayan gözleri, telâştan arkadaşı Mehmedin uzanan elini bile göremedi. Yarım bir dönüşle göbekli zatın soluna geçti. Kol kola gülüşerek karşı kaldırımdaki lokantaya doğru yürüdüler.

BULMACA

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									

Soldan sağa:

1 — Bir kuru sebze. 2 — Bir düzeltme vasıtası, bir hayvanın evi. 3 — Havada akis yapan şey, dumanın kiri, bir edat. 4 — Tarihî bir muharebe yeri, oyunlarda para yerine geçer. 5 — Bir deniz hayvanı. 6 — Bir kuşun ağzının yarısı, şimşek. 7 — Kanunun kardeşi, arkadaş. 8 — Alenî bildirme, Asyada bir göl. 9 — Elleri ve ayakları ile yürümeğe çalışma.

Yukarıdan aşağıya:

1 — Bir şeye tenezzül etmez gibi görünen. 2 — Uçucu bir madde, sevce ve çoluk çocuk. 3 — Vergiler (cemi), ilâve. 4 — Harab yer. 5 — Çift insan (iki kelime). 6 — Çok defa «mor» kelimesinden evvel gelir, hayret edatı, bir renk. 7 — İkametgâh, resmen birleşmiş olan. 8 — Metin, bir devletin merkezi. 9 — Yayma, bir edatın kısaltılmışı.

Evvelki bulmacanın halledilmiş şekli

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	İ	S	T	İ	F	S	A	R	■
2	S	A	İ	R	E	■	L	A	R
3	T	İ	L	A	V	E	T	■	İ
4	İ	L	K	■	E	L	■	İ	C
5	B	■	İ	A	R	E	■	L	A
6	D	E	■	D	A	M	A	■	E
7	A	R	T	A	N	■	Y	A	D
8	D	A	İ	M	■	A	N	N	E
9	■	T	R	A	K	Y	A	■	N

Tıbbiyelilerimizin bahar gezintisi

Tıb Fakültesi talebeleri hocalarile birlikte 13 nisanda Adaya bir gezinti tertib etmişlerdir. Sabahleyin hususî vapurla Adaya gidilecek, Plajotelde öğle yemeği yenecek, eğlenilecek ve akşam dönüşte Boğaziçinde mehtabda bir cevelân yapılacaktır.

Münir Nureddin konseri

Maruf san'atkârımız Münir Nureddin bu akşam için, İstanbul halkına güzel bir konser daha hazırlamıştır. Okuyacağı parçaları Türk musikisinin tarihi ve istikbali üzerinde çalışarak tertib eden san'atkâr, bu defa da programına, dâhi Türk bestekârı Itri'nin, Tab'înin, Haşim ve Rifat Beylerin kıymetli eserlerile yeni şarkıları ve halk türkülerini koymuştur.

RADYO

Bu günkü program

8,00	Program	18,30	Konuşma
8,03	Haberler	18,45	Müzik
8,18	Müzik (Pl.)	19,30	Haberler
8,45	Yemek listesi	19,45	Konuşma
★		19,50	Fasıl heyeti
12,30	Program	20,15	Rad. gazetesi
12,33	Müzik (Pl.)	20,45	Orkestra
12,50	Haberler	21,30	Konuşma
13,05	Müzik (Pl.)	21,45	Koro
13,20	Müzik (Pl.)	22,30	Haberler
★		22,45	Caz (Pl.)
18,00	Program	23,30	Kapanış
18,03	Caz (Pl.)		

Tokad Vilâyeti Daimî Encümeninden:

1 — Tokad - Turhal yolunun 243 + 877 — 244 + 277 nci kilometreleri arasındaki yapılacak parke kaldırım ve beton turutvar inşaatı Nafia Vekâletince konulmuş «15304» lira «96» kuruş keşif mucibince kapalı zarf usulile eksiltmeye konulmuş ve eksiltmesi 17/4/1941 tarihine rastlıyan perşembe günü saat 15 te Vilâyet Daimî Encümen salonunda yapılacaktır.

2 — İlk teminat «1150» liradır.

3 — Eksiltmeye girmek istiyenlerin eksiltme için muayyen olan günden en az üç gün evvel Tokad Nafia Müdürlüğünde müteşekkil ehliyet vesikası komisyonuna müracaatle vesika almaları Ticaret Odasında kayıdlı olduklarına dair bir vesikayı da hâmil bulunmaları lâzımdır.

4 — Teklif mektubları işbu vesikalar ve muvakkat teminat veya banka mektubile birlikte teklif şartlarına kanuniye dairesinde eksiltme saatinden bir saat evveline kadar Tokad Daimî Encümen Riyasetine verilir ve mukabilinde makbuz alınır.

5 — Yukarıda yazılı olanların haricinde gönderilecek teklif mektubları kabul edilmez.

6 — Posta ile gönderilecek teklif mektublarında teahhur vuku bulduğu takdirde mes'uliyet kabul edilmez.

7 — İnşaat 1940 - 1941 malî yıllarına sarf olup yapılacak iş nisbetinde her ayda bir istihkak derhal ödenecektir. İnşaat mukavelenamenin imzasından on beş gün içinde işe başlıyarak yüz yirmi iş gününde ikmal olunacaktır.

8 — Her nevi rüsum, gazete ilân ücreti vesaire üzerine ihale olunacağa aiddir.

9 — Daha ziyade bilgi edinmek, keşif, proje, fennî ve hususî ve eksiltme şartnamelerini görmek arzu edenlerin hergün Tokad Vilâyeti Daimî Encümen kalemine müracaatleri lüzumu ilân olunur. (2548)

Diyarıbakır Nafıa Müdürlüğünden:

Eksiltmeye konulan iş:

1 — 12218.91 liralık keşif bedelli Kulp - Muş yolunda Kulp deresine yapılacak köprü inşaatıdır.

2 — Bu işe aid evrak şunlardır:

A — Eksiltme şartnamesi projesi,

B — Mukavele projesi ve keşif hulâsası, silsilei fiat cetveli,

C — Hususî şartname ve projeler,

D — Bayındırlık ve şosalar genel ve fennî şartnameleri,

E — Bu evraklar Nafıa dairesinde görülebilir.

3 — Bu işin ihalesi 10/4/941 perşembe günü saat 11 on birde kapalı zarf usulile Diyarbakır Nafıa dairesinde yapılacaktır.

4 — Eksiltmeye girebilmek için 916.42 liralık muvakkat teminat vermek ve aşağıdaki vesikaları ibraz etmek lâzımdır:

A — Nafıa Müdürlüğünden alınmış ehliyet vesikası.

B — 940 malî yılına aid Ticaret Odası vesikası.

5 — Taliblerin teklif mektublarını perşembe günü ihale saatinden bir saat evvel Komisyon Reisliğine makbuz mukabili vermeleri, Posta gecikmeleri kabul edilmez.

6 — 4 üncü maddenin A fıkrasındaki ehliyet vesikası eksiltmeye çıkarılmış olan hangi iş için istenildiği açıkça yazılmak suretile eksiltmenin yapılacağı günden en az «tatil günleri hariç» üç gün evvel bir istida ile Vilâyetten istenilecek ve bu zaman zarfında vesika talebinde bulunmayanların eksiltmeye giremiyecekleri. (2204)

İstanbul Mıntakası İktısad Müdürlüğünden:

1 — İktısad Vekâleti ihtiyacı için «4200» aded tezgâh malzemesine aid teferrüat «mekik, tarak, gücü, cırcır, çengel, iplik ve tarak çekeceği, çerçeve ve gücü telleri» kapalı zarf usulile satın alınacaktır.

2 — Muhammen bedeli «60264» liradır.

3 — Şartname dairemizden tedarik edilir.

4 — Eksiltmeye girebilmek için 2490 sayılı kanunun ahkâmına uygun olarak 4519.80 lira muvakkat teminatın Vilâyetimiz Muhasebesine yatırılması.

5 — Yukarıda tadad edilen malzemeyi satmak istiyenlerin tetkiknamelerini 24/4/941 perşembe günü saat 15 e kadar Sirkecide kâin Liman hanındaki Müdürlüğümüzde teşekkül etmiş bulunan Komisyon Reisliğine vermeleri lüzumu ilân olunur. (2672)

Edirne Belediye Riyasetinden:

40,000 lira bedeli keşifli mezbaha soğuk hava deposu ve buz fabrikası tesisat kısmı pazarlıkla talibine ihale edileceğinden isteklilerin pazarlığın son günü olan 25 nisan 941 cuma günü saat on beşe kadar 2490 numaralı kanunun emrettiği vesaikle Edirne Belediye Encümenine müracaatleri ilân olunur. (2525)

İstanbul Mıntaka Ticaret Müdürlüğünden:

Türk - Alman hususî ticaret anlaşması dahilinde Türkiyeden Almanyaya tuzlu ve taze balık, peynir, keten elyafı ve yonca tohumu ihrac etmek arzusunda bulunanların 1938 - 1939 ve 1940 seneleri zarfında yaptıkları ihracatın miktar ve kıymetini ve son stok vaziyetini gösterir beyannamelerle 11/4/941 cuma günü saat 15 te İstanbul Mıntkaa Ticaret Müdürlüğündeki içtimaa gelmeleri ve evvelce ayni maksadla verilmiş olan beyannamelerin nazarı itibara alınmıyacağı ilân olunur. (2755)

İLÂN
Türkiye Şeker Fabrikaları A. Ş. Genel Direktörlüğünden:

Ankara İkinci Noterliğinde 14306/309 sayı ile 23/12/935 tarihinde tanzim olunan umumî vekâlete müsteniden şirketimizi temsile salâhiyetli eski hukuk müşavirimiz Bay Nafiz Kıcıman şirketimizden ayrıldığından müessesemizle bir alâkası kalmadığı ve mezkûr vekâletnamenin hükümsüz olduğu ilân olunur.

Yazma, Dokuma Kooperatif şirketinin bir tavzihi

«Muhterem gazetenizin 6/4/941 günlü ve 5983 sayılı nüshasında ve dördüncü sahifede (Yazma, Dokuma Kooperatifi idare heyetinden) verilen ve 10/4/941 tarihinde umumî heyetin toplanacağını tazammun eden ilân görüldü.

Yüksek Ticaret Vekâleti celilesinin İstanbul ticaret mıntaka müdürlüğüne vermiş oldukları emirlere atfen mezkûr müdiriyetten telâkki ettiğimiz 31/3/941 günlü ve 2180 sayılı emir mucibince kooperatifimiz umumî heyet toplantısını 1/4/941 tarihine tesadüf eden salı günü saat 14 te Vekâlet komiseri Bay Fahri Kemal Akarson'un huzurile ticaret odası salonlarında akdedilmiş olduğundan bu ilânın elyevm vazifesinden ayrılmış bulunan eski idare heyeti tarafından verildiği anlaşılmış ve her nasılsa bu ilânın ikinci defa neşredilmemesini temin etmedikleri kana atine varılmış olması sebebile bu ilânın hiç bir hükmü olmıyacağını gazetenizin aynı sütununda tavzihan neşrini rica ederiz.»

1/4/941 tarihindeki umumî heyet toplantısında idare heyeti başkanlığına seçilen: Yahya Yılmaztürk

Eskişehir Belediyesinden:

Porsuk deresi yatağı tathir edilecektir. Bu gibi işlere mahsus vesaiti bulunan müteahhidlerin Eskişehir Belediyesine teklifte bulunmaları ilân olunur. (2753)

YENİ ESERLER

İslâm - Türk Ansiklopedisi muhitülmaarif

Bugün intişar eden 11 inci sayısı ahret ve aile gibi mühim mevzulara tahsis olunmuştur. 1 Kur'an nazarında ahret: Ömer Rıza Doğrul. 2 Din âlimlerine, filozoflara, mutasavvıfaya ve bazı mütefekkirlere göre ahret: Profesör İsmail Hakkı İzmirli. 3 Âhir zaman hakkındaki haberlerin mahiyeti: Profesör Kâmil Miras. 4 İslâm hukukunda aile: Temyiz mahkemesi reisi Ali Himmet Berki. 5 Misyoner ve müsteşriklerin yazdığı islâm ansiklopedisinin hata ve noksanları: Hüseyin Namık Orkon. 6 Birlik ve dua: Orhan Seyfi Orhon.

Nikâh

Kırklareli Kadısı merhum Mustafa kimzade Rasih kerimesi, doçent, diş hekimi Feyzullah Doğruerin hemşiresi Züleyha Doğruerle veteriner teşrihi profesörü merhum Ahmed Mesudun oğlu Dr. Önyüzbaşı Fuad Cankatın nikâh merasimi Beyoğlu evlenme dairesinde dün yapılmıştır, her iki tarafa saadetler dileriz.

San'atkâr Refik jübilesi

25 senelik sahne hayatile tanınmış olan tulûatçı ve emektar artistlerimizden San'atkâr Refik'in 10 nisanda Eskişehir Asri sinemada yirmi beşinci senesini tes'id için bir jübile tertib edilmiştir. Kadirşinas Eskişehir halkının emekli san'atkâra karşı gösterdiği alâka ve kadirşinaslık şayanı takdirdir.

Cemal Sahir jübilesi

Operet sahnemize 25 yıl hizmet etmiş bulunan, ilk operet san'atkârlarımızdan Cemal Sahirin jübilesi, geçen defa ışıkları karartma zamanına rastladığından müspet bir netice alınamamıştı. Partimizin tensibi ve Belediyenin alâkasile jübilenin tekrarlanmasına karar verilmiştir. 15 nisan salı günü akşamı, Şehir Tiyatrosu komedi kısmında yapılacak olan jübilede, muharrir arkadaşımız Nusret Sefa Coşkun bir konuşma yapacak, Şehir Tiyatrosu san'atkârları (Saz - Caz) operetinden bir perde temsil edecekler, genç Şehir tiyatrosu san'atkârlarının iştirakile Cemal Sahir (Çardaş) ı oynayacaktır. Muhlis Sabahaddinin Kerem ile Aslı ve komik Dümbüllü İsmailin bir komedisi de programa dahil bulunmaktadır.

İKİ ESİR

Yazan: *Lajos Zilahy* — 16 — Çeviren: *F. Zâhir Törümküney*

— İşte anam. Kendini yok yere feda etmiş bir kadın. Eğer, ben de onun gibi yapacak olursam, aynı akıbete yuvarlanacağım. Fakat, ben daha akıllı hareket edeceğim. Gençliğimi, güzelliğimi, kuru bir aşka kurban etmiyeceğim.

Çaylara, ziyafetlere her gidişinde annesi ona daima şu nasihati verird:

— Aman kızım, kendine dikkat et. Senin, hayatta namusundan başka güveneceğin hiç bir şeyin yoktur. Kendini koru!

Olga, annesinin bu tavsiyelerine içinden güler, fakat onun kalbini kırmamak için, sözlerini tutacağına dair teminat veriridi.

Genc kız, böyle toplantılara giderken, orada kendisini her hususta memnun edecek bir erkekle karşılaşacağı ümidine kapılıyordu. Eğer böyle bir erkeğe rastgelirse, vücudünü ona teslim etmekte bir an dahi teredüd etmiyeceğini biliyordu.

Doktor Varga'ların eylûlde verdikleri çaydan sonra, hayalini haftalarca orada gördüğü genc kurmay subayı İvan Golgonski'nin zarif endamı meşgul etmişti. Fakat, bu yakışıklı erkeği o günden sonra bir daha görmek nasib olmamıştı.

Yemekte Elemir'in yanına düştüğü zaman, aylardanberi beklediği erkeğin bu adam olacağını bir lâhza bile aklına getirmemişti. Fakat, bir aralık gözleri Elemir'in ellerine ilişti. Bu bakımlı ve biçimli eller alâkasını uyandırdı. Belli etmeden yan gözle erkeğin yüzünü tetkik etti. Güzel ve yakışıklı bir adamdı. Mağrur duruşu, onun hayatta muvaffak olmuş insanlar grupuna dahil olduğunu gösteriyordu. Sırtındaki smokingin kumaşı ve biçimi, parmağındaki tektaşlı pırlanta yüzük, para cihetinden de talihli bir adam olduğunun açık delilleriydi.

Salonun köşesine çekildikleri zaman bir müddet tiyatrolardan, konserlerden ve balolardan bahsettiler. Sonra ikisi de farkına varmadan mavzu izdivac hayatına intikal etti. Olga, bu arada Elemir'in evli fakat iki senedenberi karısından ayrı yaşadığını öğrendi. Gayet tabiî bir tavırla:

— O halde, dedi, metres hayatı yaşıyorsunuz.

Elemir bu söze şiddetle itiraz ederek, gayet dürüst ve sakin bir tarzda yaşadığına genc kızı inandırmak için bin dereden su getirdi. Lâkırdı buradan kolayca Olga'nın istediği mevzua kaydı. Evlenemiyen veya evlenmek istemiyen genc kızların, bakir kalmak mecburiyetinde olup olmadıkları meselesi ortaya çıktı. Olga, bu husustaki fikrini o kadar güzel ve o kadar mahirane bir surette izah etti ki; gayet nazik ve tehlikeli olan bu konuşma, Elemir'in üzerinde çok müsaid bir tesir bıraktı. O, Olga'nın okumuş ve hayatı anlamış bir kız olduğu kanaatini edindi.

Elemir, genc kızı gittikçe artan bir alâkayla dinliyor ve Olga ile tanışmak imkânını elde ettiği için bu akşam bu ziyafete gelmiş olduğuna için için seviniyordu. Genc kızın zekâsı, neş'esi kadar vücudünün güzelliği ve her kadında bulunmıyan hususî cazibesi de Elemir'in ruhunu sarıyordu.

Saatler geçtikçe kafalar dumanlanıyor ve konuşulacak mevzular tükeniyordu. Nihayet öyle bir zaman geldi ki; ağızlarından ziyade gözlerile konuşmağa başladılar. Elemir, bulundukları köşenin loşluğundan istifade ederek, genc kızın elini sıkıştırıp, okşamağa kalktı. Olga'nın büyük bir teslimiyetle bu hareketlere tahammül etmesi, erkeğin cesaretini büsbütün artırdı. Müsaid fırsatı kollıyarak, kızın çıplak omzuna dudaklarını yapıştırdı.

İşte bu şekilde başlayan bu macera on gün içinde büyük bir sür'atle ilerledi. Nihayet, Olga bir kira faytonunda, Elemir'in evine gitmeğe dahi razı oldu.

Miett on gündenberi Olga'yı görememişti. Onun böyle birdenbire ortadan kaybolması Miett'i haklı olarak endişeye düşürdü. Olga'nın fevkalâde bir hal olmasa bu kadar gün gözükmemesine imkân olmadığını biliyordu. Bu sebebden daha fazla meraka düşüyordu.

Fakat dün akşamdanberi cereyan eden hâdiseler ona Olga'yı unutturmuştu. Peter'in mektubunu okuduktan sonra ahvali ruhiyesi altüst olmuştu. Müthiş bir heyecan bütün benliğini sarmıştı. Onun bu hali babasının gözünden de kaçmamış, akşam yemeği esnasında merakla sormuştu:

— Miett, bu akşam sende bir tuhaflık var, yoksa hasta mısın?

Miett, kaşlarını kaldırdı. Sükûnetini muhafazaya çalışarak cevab verdi:

— Biraz başım ağrıyor, babacığım.

Yemekten kalktı. Hemen odasına çekildi. Geceyi buhran içinde geçirdi.

Ertesi sabah yatağından kalkar kalkmaz ilk işi aynaya koşmak oldu. Rengini görünce, kendi kendinden korktu. Yüzünde bir damla kan kalmamıştı.

Saatlerce düşündü. Peter'in randevusuna gidip gitmemek hususunda bir türlü karar veremiyordu. Nihayet şöyle bir formül buldu; gidecekti, fakat, bunu Peter'e hissettirmiyecekti. Yani, genc adamın onu beklediği saatte Tuna sahilinden tesadüfen geçiyormuş gibi yapacaktı.

Peter'le buluştuktan sonra akşamdanberi duyduğu heyecan kayboldu. Şimdi bütün vücudünde tatlı bir rehavet hissediyor, canı kıpırdamak bile istemiyordu. Genc adamla buluşmaları en küçük teferrüatına kadar tekrar tekrar hayalinde canlanıyordu.

Dışarıda yağmurlu, rüzgârlı kötü bir hava vardı. Pancurları kapadı. Yatağına uzandı. Uyumak için çalıştı. Fakat buna imkân yoktu. Kulaklarında Peter'in sesi çınlıyor, hayali karşısına dikiliyordu. Ona böyle birdenbire ne olmuştu? Bu haline hayret ediyordu.

Akşama kadar yataktan çıkmadı. Akşamüzeri Peter'in kendisini telefonla arayacağını ümid ediyordu. Fakat, bu ümidi tahakkuk etmedi. Bundan memnun oldu. Çünkü; daldığı bu hayal âleminden uyandırılmasını istemiyordu.

Sofrada doğru dürüst ağzına bir lokma bile koymadı. Babasını şüphelendirmemek için, onun yazı masasına döneceği zamana kadar yerinden kımıldamadı. Babası çalışmağa başlar başlamaz odasına koştu. Vakit geçirmek, düşüncelerini dağıtmak için elişini açtı. Nafile, bu akşam hiç bir şey yapmağa muktedir değildi.

Birden kapı açıldı. İçeri Olga girdi. Her zamanki gibi topuklarını birleştirerek askerce selâm verdi. Fakat, bu akşam elişini getirmemişti. Sırtında gene kalın bir sabahlık vardı. Sigara içiyordu. Yüzü fevkalâde solgundu. Gözleri eskisine nazaran sanki biraz daha büyümüş ve parlamıştı. Bütün hareketlerinde bir yabancılık, bir başkalık göze çarpıyordu.

Miett sevincle karışık bir sitemle bağırdı:

— Vay efendim, seni artık kaybettiğimi sanıyordum!

Olga, kabahatini bilen bir insan tavrile sükût etti. Sigarasından derin bir nefes çekti.

Miett takıldı:

— Her halde yeni ve kibar arkadaşlar buldun.

— Bunu nereden çıkarıyorsun?

— Haksız mıyım? On gündenberi yüzüme bile bakmadın.

Olga, dudaklarını büktü. Yorgun ve bezgin bir sesle mırıldandı:

— Yavrum, bugünlerde benim başımdan geeçnleri bilseydin, her halde böyle sitem etmezdin.

Miett birdenbire gözlerini açtı. Hayretle arkadaşının yüzüne baktı:

— Ne oldu Olga?

Olga, derhal cevab vermedi. Bir müddet düşündü. Bitmek üzere olan sigarasını tazeledi. Yüzüne büyük bir ciddiyet ifadesi verdi. Sonra mühim bir sır tevdi etmeğ hazırlanan insanlara hâs bir eda ile:

— Sana anlatılacak fevkalâde şeylerim var, dedi.

Kısa bir sükût devresini müteakıb, sakin bir sesle söyledi:

— Ben... Bu akşam saat yediden itibaren kız değilim.

Geniş bir nefes aldı. Miett'in yüzüne bakmağa cesaret edemiyordu. Gayet yavaş ve zarif bir hareketle sigarasının külünü yanındaki tablaya silkti.

Miett, bu feci itiraf karşısında beyninden vurulmuşa dönmüştü. Bu zavallı kıza acımalı mıydı, yoksa kızmalı mıydı? Bunu dahi takdirden âciz bir vaziyete düşmüştü. Eğer, Olga ona «yarım saat evvel zehir içtim» veyahud «şimdi annemi öldürdüm» deseydi, belki bu kadar şaşmıyacaktı. Miett'in nazarında Olga'nın yaptığı itiraf bütün bunlardan daha müthiş ve daha çirkindi.

(Arkası var)